

Op 31 December 1922	2191
“ 1923	2309
“ 1924	2366
“ 1925	2441

Op 31 December 1926	2512
“ 1927	2601
“ 1928	2649
“ 1929	2760

Jan Brandsma, veldwachter en gemeentebode

Inleiding

Bij mijn genealogisch onderzoek naar de familie Hoekstra, bleek dat mijn overgrootmoeder Gijsbertha Hoekstra- de Jong in 1927 hertrouwde met Jan Brandsma, gemeentebode te Blaricum. In een fotoalbum van een tante had ik een foto gevonden van mijn overgrootmoeder in Blaricum. Verder was er eigenlijk weinig bekend over de Blaricumse periode van mijn overgrootmoeder en van haar 2^e echtgenoot Jan Brandsma. Een onderzoek in het Streekarchief Gooi en de Vechtstreek te Hilversum leverde de nodige gegevens op en uiteindelijk ook contact met directe nakomelingen (een achterkleinzoon) van Jan Brandsma.

Een korte levensschets van Jan Brandsma

Hij is geboren te Langweer (gemeente Doniawerstal in Friesland) op 28 september 1866. Op 29 april 1891 komt Jan Brandsma uit Joure (gemeente Haskerland in Friesland) naar Hilversum. Hij is op 15 april 1891 aangesteld als agent van politie 2^e klasse/onbezoldigd rijksveldwachter te Hilversum voor een jaarsalaris van 575 gulden. Op 22 mei 1892 trouwt Jan Brandsma te Heerenveen met Aaltje van der Meulen. Uit dit huwelijk is o.a. een zoon Jan geboren (1895), die later ook agent van politie te Hilversum wordt. Jan Brandsma is in december 1901 naar Blaricum vertrokken, waar hij als veldwachter wordt aangesteld. Vanaf november 1902 tot aan zijn pensioen in april 1932 was hij de gemeentebode van Blaricum. Aaltje van der Meulen overlijdt op 8 november 1910 te Blaricum (nr. 189 is het adres) Jan Brandsma hertrouwt te Leeuwarden op 1 november 1913 met Johanna Petronella de Jong. Zij is geboren



Jan Brandsma en Aaltje van de Meulen ca. 1895



Staand: Jan Brandsma met zijn 3^e echtgenote Gijsbertha de Jong, weduwe van Reinder Cornelis Hoekstra.

te Leeuwarden 18 maart 1876. Johanna Petronella Brandsma-de Jong overlijdt 3 maart 1927 te Blaricum. Jan Brandsma hertrouwt te Blaricum op 18 oktober 1927 zijn schoonzus, Gijsbertha Dorothea Johanna Christina de Jong, die zelf weduwe was van Reinder Cornelis Hoekstra. Zij wonen samen op Raadhuisstraat 28 te Blaricum. Jan Brandsma overlijdt op 12 oktober 1932 en Gijsbertha de Jong overlijdt op 21 november 1932. Ze zijn beide begraven op de begraafplaats van de Ned. Hervormde Kerk te Blaricum. Het graf is na 10 jaar geruimd.

De registers van doodsoorzaken zijn niet bewaard gebleven, zodoende kan ook niet achterhaald worden waaraan beide personen zijn overleden. Uit het bewaard gebleven personeelsdossier van Jan Brandsma van de gemeente Blaricum en uit diverse krantenberichten konden nog aanvullende gegevens toegevoegd worden aan deze korte levensschets.

Naast zijn aanstelling in Blaricum als veldwachter (politieagent ten plattelande) in 1901, is Jan Brandsma vanaf 26 november 1902 ook aangesteld als gemeentebode voor fl. 50 per jaar. Vanaf 1 oktober 1913 vervult hij nog de functie schatter van de lokaliteiten waar sterke drank in het klein wordt verkocht voor een salaris van fl. 5 per jaar. Hij zal vermoedelijk toezicht hebben gehouden op de naleving van de tapvergunningen. Ik heb verder geen onderzoek gedaan naar de functieomschrijvingen van veldwachter, schatter en bode in het begin van de 20^e eeuw.

Op 1 december 1923 neemt hij ontslag als veldwachter.

De voorpagina van de Gooi-en Eemlander van 30 april 1932 meldt dat het college van B&W bij Jan Brandsma thuis afscheid heeft genomen i.v.m. zijn pensioen. Uit zijn ontslagbrief van 12 maart 1932 bleek de reden tot het verzoek om ontslag, nl. "vanwege zijn hoge leeftijd en ongesteldheid in zijn



Veldwachter Jan Brandsma en zijn gezin tezamen met Roelof Visser hun comensaal bij hun woning aan de Dorpsstraat.

gezin, waardoor het langer waarnemen zijner betrekking hem moeilijk valt”.

Op pagina 3 van de Gooi en Eemlander van 13 oktober 1932 vinden we een rouwadvertentie. De begrafenis zal op zaterdag 15 oktober plaatsvinden.

Op de voorpagina van de Gooi-en Eemlander van 17 oktober 1932 trof ik een bericht aan over de begrafenis van Jan Brandsma. Er wordt melding gemaakt van zijn loopbaan, 22 jaar gemeenteveldwachter en 30 jaar gemeentebode. Volgens Ds. Röder was Jan Brandsma een eenvoudig, eerlijk man en goed huisvader. Een broer (Jelle) dankte namens de familie de aanwezigen voor de getoonde belangstelling.

Na het overlijden van Jan Brandsma wordt tussen de gemeente Blaricum en de Pensioenraad in Den Haag correspondentie gevoerd over zijn pensioengrondslag. Het was blijkbaar niet duidelijk of de beloningen voor de functie van gemeentebode en schatter onderdeel uitmaakten van zijn veldwachtersalaris. De gemeente schrijft in een brief van 16 mei 1933 het volgende: “dat in het raadsbesluit van 11 november 1918 uitdrukkelijk tot uiting komt, dat onder het aan den veldwachter J. Brandsma toegekende salaris van fl.1000,- zijn begrepen de vastgestelde beloningen als gemeentebode en schatter van het vergunningsrecht. In de latere besluiten houdende wijzi-

ging van het salaris van den veldwachter Brandsma dd. 18 augustus 1919 en 28 juni 1920 op resp. fl. 1600,- en fl. 2000,- wordt van de beloningen als gemeentebode en schatter met geen enkel woord gesproken. Het komt ons voor, dat de salarissen vastgesteld bij de beide laatstgenoemde raadsbesluiten uitsluitend moeten worden beschouwd als beloning verbonden aan de betrekking van veldwachter.”

Op 4 december 1933 neemt de gemeenteraad van Blaricum het besluit dat “



in het raadsbesluit van 11 november 1918 tot regeling der jaarwedde van de veldwachter Brandsma” de beloningen voor gemeentebode en schatter niet tot deze regeling behoren en Jan Brandsma m.i.v. 1 december 1923 tot gemeentebode wordt benoemd op een jaarwedde van f 520,-

Albert Hoekstra
Roosendaal

Met dank aan mevr. van Aalst van het Streekarchief Gooi en de Vechtstreek in Hilversum en de heer J.J.Ende.

Burgemeester A.A.H.Hosang.

Een "Deelgenoot" welke in het teken staat van "Openbaar Bestuur", kan in feite niet voorbijgaan aan het feit dat een burgemeester, zoals achteraf is gebleken, niet geschikt was voor zijn ambt. Opmerkelijk was namelijk dat hij de eerste "vreemde", dat wil zeggen van buiten het dorp komende burgemeester, was. Op 25 februari 1911 stond hij terecht voor de Zesde Kamer van de Amsterdamse Rechtbank inzake drie zaken:

Valsheid in geschrifte (een betalingsopdracht van vijf gulden wijzigen in vijftig gulden). Opmerking: dit bedrag heeft hij zich niet toegeëigend, maar was bestemd voor een potje om schoonmaakwerkzaamheden in de gemeen-